

**Tézy na štátnu skúšku z predmetu *Praktická teológia*
v študijnom programe
KATOLÍCKA TEOLÓGIA**

KÁNONICKÉ PRÁVO

1. *Katolícka ekleziológia*
 - pojmy Cirkvi, Katolícka cirkev, pravoslávne a protestantské cirkvi a cirkevné spoločenstvá
 - cirkvi sui iuris a obrady
 - príslušnosť k cirkvi sui iuris
2. *príslušnosť k cirkvi sui iuris*
 - Hierarchická štruktúra Cirkvi
 - najvyššia autorita cirkvi – rímsky veľkňaz
 - patriarcha a patriarchálne cirkvi, cirkvi arcibiskupstva väčšieho
3. *Hierarchická štruktúra Cirkvi*
 - metropolitné a ostatné cirkvi sui iuris
 - eparchie a biskupi
4. *Hierarchická štruktúra Cirkvi*
 - biskupská kúria a ostatné pomocné inštitúcie eparchiálneho biskupa
 - protopresbyteri, farnosti, farári a farskí kapláni, rektori chrámov
5. *Hierarchická štruktúra Cirkvi*
 - klerici, výchova a príprava duchovenstva, semináre a ich authority, zapísanie klerika do eparchie - inkardinácia a exkardinácia
 - časné dobro Cirkvi a ich spravovanie
6. *Mnísi a iní rehoľníci a členovia inštitútov zasväteného života*
 - rozličné formy rehoľného života
 - prijatie do monastiera, noviciát
 - mníšska profesia
7. *Magistérium Cirkvi*
 - služba Božiemu slovu, jeho ohlasovanie
 - katechéza, katolícka výchova, katolícka škola, katolícke a cirkevné univerzity
 - spoločenské komunikačné prostriedky
 - združenia veriacich kresťanov, evanjelizácia národov
8. *Božský kult osobitne sviatosti*
 - predpisy o krste, myropomazaní
 - predpisy o pokaní, Eucharistii, pomazaní chorých, sväteniach, sväteninách a posvätných miestach

9. *Manželstvo*

- podstatné vlastnosti a ciele manželstva
- právny charakter manželstva
- pastierska starostlivosť predchádzajúca sláveniu manželstva

10. *Manželstvo*

- manželské prekážky, miešané manželstvá, manželský súhlas
- forma uzatvárania manželstva
- konvalidácia manželstva, separácia manželov

Povinná literatúra:

Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu

Kódex kánonov východných cirkví. Prešov GTF PU v Prešove, 2012

Kódex kánonického práva. SSV v Trnave, 1986

GEROSA, L.: *Právo Cirkvi*. Prešov: Petra, 2005

ČITBAJ, F.: *Cirkev nie sú steny a strecha, ale viera a život...* : katolícka kánonická ekleziológia. Prešov : PU v Prešove GTF, 2010

STROMČEK, L.: *Cirkev ako Communio*. Žilina, 2010

DUDA, J.: *Náčrt právnej ekleziológie*. Spišská Kapitula 2002

TRETTERA, J., R.: *Církevní právo*. J.K. 1993.

TRETTERA, J., R.: *Konfesní právo a církevní právo*. J.K. 1997

ČITBAJ, F.(ed.): *Manželstvo v kánonickom práve*, zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Prešov: Prešovská univerzita GTF, 2009

ČITBAJ F.: Služba farára podľa platnej legislatívy Katolíckej cirkvi. *Kňazi kňazom* (zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 10. – 11. 11.2009). Prešov : Prešovské arcibiskupstvo, Prešovská univerzita GTF, 2010, s. 142 - 159.

ČITBAJ F.: Mnísi a iní rehoľníci a členovia inštitútov zasväteného života. In: *Theologos 1/2010*, teologická revue. Prešov : Prešovská univerzita GTF, s. 179 – 188. ISSN 1335 - 5570.

ČITBAJ, F.: Pozícia našej metropolitnej cirkvi sui iuris v normách súčasného kánonického práva. In: *Theologos 1/2008*, teologická revue, Prešov : Prešovská univerzita GTF PU, 2008, s. 137 – 145.

ČITBAJ F.: Služba vyučovania a misionárska Cirkev. In: *Roczniki teologiczne pastoralne*. Tarnow : BW Tarnow 2011, s. 66 – 80

ČITBAJ, F.: Forma uzatvárania manželstva. In: *Manželstvo v kánonickom práve*, zborník z vedeckej konferencie. Prešov : Prešovská univerzita GTF, 2009, s. 93 - 104. ISBN 978 – 80 – 969953 – 5 - 6.

ČITBAJ F.: Kánonické skúmanie platnosti manželstva. In: *Semper fidelis*, zborník s vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Prešov: Prešovská univerzita GTF, 2010, s. 96 – 103

ČITBAJ, F.: Privilegium Paulinum – princípy a súčasná kánonická prax. In: *Kardis, M. – Slivka, D. (eds), Pavlova rétorika na pozadí Starého zákona*, zborník prednášok z medzinárodnej vedeckej konferencie „Biblické dni“, 5. – 6. 05. 2009. Prešov : Prešovská univerzita GTF, 2009, s. 264 - 276.

ČITBAJ F.: Vyhlásenie neplatnosti manželstva, jeho zánik a mediačný proces. In: *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*, zborník z medzinárodnej konferencie. Prešov : Prešovská univerzita GTF PU, 2010, s. 243 – 251

ČITBAJ, F.: Iniciačné sviatosti v Kódexe kánonov východných cirkví a právnych zvykoch Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. In: *Vysluhovanie sviatostí podľa Malého Trebníka* (zborník z vedeckej konferencie), Prešov PU v Prešove GTF, 2007, s. 83 – 89.

PASTORÁLNA TEOLÓGIA

1. *Sviatosti všeobecne*

- pojem sviatosti,
- základný význam sviatosti,
- platnosť a užitočnosť prijímania sviatosti, ex opere operato

2. *Krst teologicky*

- predobrazy krstu, pojem krstu,
- matéria a forma krstu,
- účinky krstu, úmysel dospelého prijímateľa a vysluhovateľa

3. *Krst pastoračne*

- podmienky pre vyslúženie krstu,
- oddialenie krstu zo strany farára, pastoračné riešenie ťažkostí,
- zápis krstu

4. *Myropomazanie*

- pojem myropomazania,
- ustanovenie a účinky myropomazania,
- postup prípravy na iniciačné sviatosti (náuky)

5. *Pokánie*

- pojem pokánie,
- mimosviatostné spôsoby pokánia,
- oslobodenie (šúb),
- dokonalá ľútosť,
- príprava na sviatosť pokánia detí a dospelých

6. *Sviatosť pokánia*

- pomenujte a analyzujte päť častí sv. spovede,
- formula rozhrešenia

7. *Eucharistia teologicky*

- definícia Eucharistie,
- okolnosti ustanovenia Eucharistie,
- obetná hostina pri Eucharistii, účinky prijímania Eucharistie,
- ekumenické hľadisko,

8. *Nedel'ná sv. liturgia*

- jej význam pre pastoračiu, na čo klásť dôraz pri slávení sv. liturgie,
- legitímne vynechanie nedeľnej liturgie zo strany veriacich

9. *Sviatosť manželstva*

- rodina v Pastoračnom pláne KC na Slovensku 2007-2013,
- pastoračia rozvedených,
- kultúra života ako nádej pre cirkev a ľudstvo

10. *Sviatosť manželstva*

- príprava snúbencov na manželstvo podľa smernice Rady pre rodinu KBS (rozdelenie a predstavenie jednotlivých tém)

Povinná literatúra:

HOSPODÁR, M.: *Pastorálna teológia*. Prešov: GTF PU, 2010.

HOSPODÁR, M.: *Pastoračná dimenzia slávenia eucharistie v kontexte Roka kňazov*. Prešov GTF PU, 2010.

HOSPODÁR, M.: Materiály spolu poslané elektronickou poštou, ktoré sú publikované na rôznych miestach.

Rada pre rodinu KBS: *Kurz prípravy na manželstvo*. Projekt Pastoračného plánu Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007-2013. Stará Ľubovňa: KUMRAN (aj na diskete).

KBS: *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava: SSV, 1999.

ŠMIDRIAK, O.: *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*. Ružomberok: VERBUM, 2012.

JÁN PAVOL II. *Familiaris consortio*. Posynodálna exhortácia. Trnava: SSV, 1993.

JÁN PAVOL II. *Reconciliatio et penitentia*. Posynodálna exhortácia. Trnava: SSV, 1993.

KBS: *Pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku 2007-2013*. Trnava: SSV, 2007.

VRABLEC, J.: *Pastorálna teológia I.* (skriptum), Bratislava 1991.

LITURGIKA

1. *Pánove sviatky v liturgickom roku*
 - začiatok liturgického roku, história
 - krátka história, dátum
 - liturgický poriadok slávenia
2. *Sviatky Bohorodičky liturgickom roku*
 - začiatok liturgického roku, história
 - krátka história, dátum
 - liturgický poriadok slávenia
3. *Nedeľa v liturgickom roku*
 - Ján Pavol II.: Dies Domini, obsah podľa hláv
 - krátka história nedele, cisárske edikty, názvy nedele
 - liturgický poriadok slávenia
4. *Veľký týždeň I.*
 - liturgický poriadok slávenia
 - veľký pondelok, utorok, streda (aj poriadok Horologiona)
 - Veľký štvrtok v katedrálnoch chrámoch a vo farnostiach
 - Veľký piatok (utiereň, cárské časy, večiereň, lit. farba, oblečenie kňaza)
5. *Veľký týždeň II.*
 - Veľká sobota
 - Svetlé vzkriesenie Kristovo
 - Svetlý pondelok
6. *Večiereň*
 - historický pohľad
 - 102. žalm
 - Fos hilarion
 - druhy večierní, aspoň 5 poriadkov ich slávení
7. *Utiereň*
 - historický pohľad
 - Anhelskij sobor
 - veľký chválospev
 - druhy utierní, aspoň 5 poriadkov ich slávení
8. *Vianočný okruh v liturgickom roku*
9. *Božské liturgie*
 - autori
 - štruktúra jednotlivých liturgii
 - čas ich slávenia, zvláštnosti pri slávení v liturgickom roku
10. *Iniciačné sviatosti*
 - súhrnná charakteristika
 - ustanovenie, formy, matéria
 - súčasná prax ich slávenia

HOMILETIKA

1. *Kázeň a homília*

- vysvetlenie pojmov a rozdiely, história a stavba homílie, miesto homílie v liturgii, homília a sviatosť, misijný rozmer ohlasovania, z dokumentov DVK o homílii, z dokumentov pápežov po DVK a CCEO o homílii

2. *Kerygma v homílii a kerygmatické ohlasovanie*

- vysvetlenie pojmu, obsah, forma kerygmy, kerygma v Novom zákone – Ježiš Kristus, sv. Peter, sv. Pavol, Božie slovo a homília, praktické uplatnenie kerygmy v homílii, dôvody pre jednu myšlienku v homílii

3. *Didaskália v homílii*

- vysvetlenie pojmu, obsah, druhy didaskálie a ich vysvetlenie, prepojenie so Starým zákonom, pomôcky (pramene) k didaskálii

4. *Parakléza a mystagógia v homílii*

- vysvetlenie pojmov, príklady na povzbudenie, konkrétne možnosti mystagógie v homílii, dôvody pre príklad v mystagógii

5. *Úvod a záver homílie*

- pomenovanie úvodu v homílii a jeho vysvetlenie, chyby úvodu, najčastejšie spôsoby úvodu v homílii, pomenovanie záveru v homílii a jeho vysvetlenie, zásady k záveru, formy záveru homílie

6. *Virtuálny dialóg v homílii*

- vysvetlenie pojmu, jeho vnútorné a vonkajšie prostriedky, axióma virtuálneho dialógu, dôvody pre virtuálny dialóg

7. *Názornosť a rečnícka krása v homílii*

- zdôvodnenie názornosti, vlastnosti príkladu, figúry názornosti, efekt zneznámenia, figúry rečníckej krásy

8. *Pôsobenie na city a pôsobenie na vôľu*

- motív, vôľa, aplikácia, figúry pôsobivosti,

9. *Matéria homílie*

- dnešná situácia poslucháčov homílie, Božie slovo v homílii, čo hovoriť o Bohu, čo hovoriť o Presvätej Bohorodičke, nedel'ná, sviatočná homília, každodenný príhovor, homília pri udeľovaní sviatostí, na pohrebe

10. *Evanjelizácia dnes a v budúcnosti*

- rozličné polia evanjelizačnej činnosti podľa bl. Jána Pavla II., základné dokumenty DVK a pápežov po DVK k evanjelizačnej činnosti Cirkvi, nová evanjelizácia v našich podmienkach – pojem a jej konkrétne možnosti, privilegované miesto novej evanjelizácie, miesto kňaza a laikov v novej evanjelizácii

Literatúra:

BENEDIKT XVI.: *Sacramentum caritatis*

BENEDIKT XVI.: *Verbum Domini*

BISKUPSKÁ SYNODA: *Posolstvo Božiemu ľudu na záver Biskupskej synody o Božom slove*

BISKUPSKÁ SYNODA: *Lineamenta k Biskupskej synode o novej evanjelizácii na odovzdávanie kresťanskej viery*

Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu

JÁN PAVOL II.: *Redemptoris missio*

KAROTEMPREL, S. a kol.: *Nasledovanie Krista v misiách. Príručka misiológie*. Trnava : SSV, 2000.

KAŠPARŮ, M.: *Homiletické trívium*. Olomouc : Matice cyrilometodějská s r. o., 2001.

Katechizmus Katolíckej cirkvi

KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Misionárska identita kňaza v Cirkvi ako vnútorný rozmer vykonávania tria munera (Obežník)*.

KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Vieroučná nóta o niektorých aspektoch evanjelizácie*.

PAVOL VI.: *Evangelií nuntiandi*

STANČEK, Ľ.: *Kňaz rétor*. Spišská Kapitula-Spišské Podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2001.

STANČEK, Ľ.: *Porozumieť misiológii*. Spišská Kapitula-Spišské Podhradie: Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2003.

STANČEK, Ľ. – NOVÁKOVÁ, I.: *Misijný fenomén*. Spišská Kapitula-Spišské Podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, 2002.

Sväté písmo

VRABLEC, J.: *Homiletika*. Trnava : SSV v CN Bratislava, 1987.

VRABLEC, J. – FABIÁN, A.: *Homiletika*. Trnava : SSV, 2001.

PETRÍK, Ľ.: Homília ako Božie slovo. Aké dôležité je počúvať homíliu. In: *Gréckokatolícky kalendár 2006*. Košice : Byzant s r.o., 2005, s. 89 – 92

PETRÍK, Ľ.: Homiletická komunikácia Jána Pavla II. ako prostriedok budovania spoločenstva Božieho ľudu. In: *Sapienciálny charakter antropológie Jána Pavla II. v kontexte európskej integrácie*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta Katedra filozofie a religionistiky, 2006, s. 83 – 95.

PETRÍK, Ľ.: O gréckokatolíckej kazateľskej tvorbe na východnom Slovensku v 19. storočí. In: *Slovenská kazateľská tvorba 19. storočia v dejinných súvislostiach a v spoločenskom kontexte obdobia*. Trnava : SSV v spolupráci s Katedrou slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity, 2006, s. 261 – 270.

PETRÍK, Ľ.: Publikačná činnosť blahoslaveného biskupa Vasil'a Hopka v kontexte jeho homiletickej činnosti. In: *Reflexia jednoty v diele a pôsobení blahoslaveného biskupa Vasil'a Hopka (1904 – 1976) v kontexte eurointegračného procesu. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009, s. 77 – 100.

PETRÍK, Ľ.: Naša zodpovednosť za ohlasovanie Božieho slova. In: *Theologos. Teologická revue*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2009, roč. 11, č. 2, s. 250 – 263.

PETRÍK, Ľ.: Dôležitosť typologickej didaskálie v homílii. In: *Kňazi kňazom. Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou pri príležitosti Roku kňazov 10. – 11. 11. 2009*. Prešov : Petra, n. o., s. 75 – 92.

PETRÍK, Ľ.: Pohľad na kazateľskú tvorbu prof. Mikuláša Russnáka. In: *SLODIČKA A. a kol. autorov: Univerzitný profesor Mikuláš Russnák (1878 – 1954) v súradniciach času a doby*.

- Monografia príspevkov.* Prešov : Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta, 2011. s. 266 – 294.
- PETRÍK, Ľ.: Nevyhnutnosť dialógu v homílii. In: *Theologos. Teologická revue.* Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2012, roč. 14, č. 1, s. 176 – 193.
- PETRÍK, Ľ.: Nová evanjelizácia cez malé spoločenstvá v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. In: *Význam „malých spoločenstiev“ a ich vzťah k farnosti. Zborník prednášok zo sympózia.* Nitra : kňazský seminár sv. Gorazda, 2005, s. 36 – 45.
- PETRÍK, Ľ.: Nová evanjelizácia a budúcnosť Európy. In: *Orbis communicationis socialis 2004. International theological revue of social communication.* Lublin : Norbertinum, 2004, s. 63 – 70.
- PETRÍK, Ľ.: Dekrét Ad gentes o misijnej činnosti Cirkvi. In: *Disputationes quodlibatales 2002. Zborník prednášok z odborného seminára o dokumentoch DVK.* Prešov : GBF PU, 2002, s. 10 – 12.
- PETRÍK, Ľ.: Nová evanjelizácia na území farnosti v kontexte dokumentu Misionárska identita kňaza v Cirkvi. In: *Farská a školská katechéza ako forma novej evanjelizácie. Zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* Prešov : Prešovská univerzita v Prešove Gréckokatolícka teologická fakulta Katedra aplikovanej edukológie, 2012, s. 34 – 52.
- PETRÍK, Ľ.: Význam novej evanjelizácie pre zjednocujúcu sa Európu počas pontifikátu Jána Pavla II. In: *Sapienciálny charakter antropologie Jána Pavla II. a európska integrácia. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie.* Prešov : Prešovská univerzita, 2006, s. 83 – 95.
- PETRÍK, Ľ.: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery. In: *V brázde Metodovej. Gréckokatolícke kalendár 2012.* Košice : Byzant, s r.o., 2011, s. 56 – 60.